

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

12

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»
1960

Описаний ранок — це тільки один приклад з методичних прийомів навчання дітей дошкільного віку іноземної мови; крім того, це і засіб естетичного виховання малят.

Ранок показав, що за порівняно короткий час діти середньої групи засвоїли 50 іменників, конструкцію *This is* (є, знаходиться), вирази: *stand up* (встань), *come to me* (підійди до мене), *sit down* (сідай) та ін.

Таким чином, за три місяці діти засвоїли запас слів, яким вони вільно володіли в процесі гри та інсценівки. Дошкільники користувались локальним мовним матеріалом: іграшки, картинки (м'яч, ведмедик та ін.), меблі, кімната, одяг. На наступних етапах навчання кількість цього матеріалу відповідно до рівня розвитку дітей збільшують.

Вже цей невеликий досвід роботи в дитячих садках дає можливість зробити ряд висновків про методику викладання іноземних мов у дошкільних дитячих закладах, а саме:

1. Діти середнього дошкільного

віку можуть успішно вивчати іноземну мову при поєднанні наочних уявлень, зв'язаних із зоровим сприйманням конкретного матеріалу, з поясненням його.

2. Ефективність оволодіння запасом слів залежить від уміння використовувати локальний словниковий матеріал, що характеризує ігрову діяльність дітей, їх взаємини в групі, їх багатогранну діяльність у дитячому колективі.

3. Засвоєння та запам'ятовування словникового матеріалу у великій мірі залежить від його емоціонального забарвлення. У даному випадку гра або інсценівка супроводжувалась віршовим матеріалом, співом, і це в значній мірі сприяло запам'ятовуванню, виховувало емоції та любов до живого слова.

4. Правильне поєднання зорового та слухового сприймання в процесі ознайомлення дітей з новим мовним матеріалом розвиває їх пізнавальні здібності, пам'ять, інтерес до знань і є передумовою для усвідомленого вивчення іноземної мови.

В дитячому садку звучить англійська мова

К. ЛАЗАРЕНКО,

викладач кафедри англійської філології Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка

Проблема навчання дітей іноземної мови з раннього віку цікавить нас і як фахівців, що вбачають у цьому засіб створення міцної бази для дальшого успішного вивчення іноземної мови в середній школі (особливо засвоєння навичок розмовної мови), і як батьків, які прагнуть навчити своїх дітей вільно володіти однією з іноземних мов.

Вихователька старшої групи дитячого садка № 84 м. Києва тов. Паграб Олександра Омелянівна розпочала навчати дітей англійської мови з жовтня минулого навчального року. Перше заняття, яке я відвідала в цьому дитячому садку, дуже зацікавило мене. Воно проходило жваво і в той же час організовано. Вихователька вміло залучала до роботи всіх дітей групи,

які вже знали багато слів і вживали їх у простих реченнях.

Через місяць, у січні 1960 року Олександра Омелянівна провела відкрите заняття, яке переконливо показало, що за порівняно короткий час досягнуто значні успіхи у навчанні дітей англійської мови. Тов. Паграб — справжній майстер своєї справи. Вона зуміла не тільки виховати у дітей любов до рідної мови, але й прищепити їм інтерес до англійської мови, яку вони вивчають з великою охотою. Відкрите заняття, на якому були, крім вихователів дитячих садків, представники кафедри англійської мови Київського педагогічного інституту іноземних мов, Київського педагогічного інституту імені Горького, представники Міністерства освіти,

ти УРСР, провадилося виключно англійською мовою. Жодного слова рідною мовою не було сказано ні вихователем, ні дітьми за 22 хвилини заняття. На початку заняття діти організовано сказали Good morning! (доброго ранку) присутнім. Після цього дівчинка привітала гостей маленьким віршем:

Good morning, good morning,
good morning to you!
Good morning, good morning!
We are glad to see you!

Один з хлопчиків виконав наказ вихователя «Open this door and shut that one!» (відкрий ці двері і закрій ті), і заняття почалося.

Спочатку діти описали всі речі в кімнаті, запитуючи один одного. Хоча тут згадувалися такі важкі для вимови слова, як cupboard, ceiling, book-case, window, floor, chair, вони справилися з цим завданням успішно. Не пройшло поза їх увагою і те, що this is a dining-room and that is a bed-room (це — їдальня, а то — спальня). Не забули поговорити і про себе. Відповідаючи на запитання who is this? (хто це?), вони називали себе хлопчиками і дівчатками.

Перед дітьми групи повний стіл іграшок. Тут і півник, і курочка, і качка, і кішка, і багато інших тварин. Одна дитина повинна передати іграшку другій. Вихователь дає завдання: You will ask for a toy and you will give it! (Ти будеш просити іграшку, а він даватиме її). На прохання дитини: Give me a chick, please! (Дай мені, будь ласка, курчатко), до неї простягається маленька ручка з курчам, і ми чуємо типове англійське: Here it is і подяку: Thank you.

Цікаво, що діти роблять це цілком свідомо. Хлопчик, помилившись, вставляє слово please (будь ласка) в середину речення перед прямим додатком. Збагнувши це, він виправляється, трошки засоромившись: Give me a horse, please! (Дай мені, будь ласка, коника).

Тепер навколо виховательки дуже багато різних речей, і їх треба рознести на свої місця: Now we

shall put away the things. Цікаво, що хоч діти зовсім не усвідомлюють допоміжних дієслів майбутнього часу shall і will, вони їх мобілізують до нової роботи на занятті; діти звикли до цих мовних зворотів, часто вживаних вихователем при передачі майбутнього часу. Ця робота викликає велике пожвавлення в групі. Весь час чуємо: Stand up! Come here! Put the apple on the cupboard! Put the dog on the window! Take your seat! (Встань, іди сюди, поклади яблуко на шафу, поклади собаку на вікно, сідай!). Все це не заважає дітям помітити помилку, коли маленька дівчинка хотіла покласти курку не на вікно, а на шафу. Це свідчить про те, що діти все добре розуміють.

Все рознесено. Олександра Омелянівна говорить: We shall play with our wonderful sack. We shall recognize the things by their form. (Ми будемо грати з нашим чарівним мішечком. Ми будемо відгадувати речі за їхньою формою). Гра з чарівним мішечком — найулюбленіша у дітей. Напружена тиша. Всі оченята дивляться на дитину з зав'язаними очима. Маленькі пальчики мацають іграшку: This is a cow. This is a bear (це корова, це — ведмідь). Торбинка порожня, остання дівчинка з задоволенням сідає. Цей вид роботи показав, що діти знають назви досить великої кількості речей.

На закінчення заняття двоє дітей виразно читають маленький віршик про мишку і котика:

Cat: Little Mouse, little Mouse!
Where is your house?

Mouse: Little Cat, little Cat! I am a mouse. I have no house.

З меншою виразністю «Котик» і «Мишка» перекладають свої слова на рідну мову. Після цього діти організовано говорять нам англійською мовою: Good-bye (До побачення).

Це перше відкрите заняття в Києві показало, що навчання маленьких дітей дошкільного віку іноземної мови дає прекрасні результати. Діти розуміють вихователя, швидко й чітко реагують на те, що їм ка-

жуть, запитують один одного і дають вірні відповіді.

Олександра Омелянівна розповіла нам, що під час своїх ігор діти нерідко інсценують заняття з англійської мови, повторюючи навіть те, що не розраховане на активне засвоєння. Це показує, що незабаром усі слова і речення, що вони чують, стануть їх активним запасом.

Обмінюючись власним досвідом навчання дітей англійської мови, вихователі зазначають, що найважчим моментом у навчанні дітей є засвоєння фонетичних навичок. Відомо, що основним методом навчання дітей є імітативний, тому правильна вимова вихователя набуває особливого значення, бо як говорить вихователь, так говоритимуть і діти. Тому всі вихователі, що ввели у себе в групах іноземну мову, повинні ліквідувати дефекти своєї індивідуальної вимови, скориставшись семінарами, які правадитимуться фонетистами Педагогічного інституту іноземних мов, а також слуханням грамзаписів.

Однак, не треба думати, що робота з дітьми зовсім виключає свідоме засвоєння артикуляції звуків. Наприклад, засвоєння артикуляції міжзубних передньоязичних [θ] та [ʃ] вимагає неодмінного показу положення язика при вимовлянні цих звуків. Так само вимова передньоязичних апікальних [t, d, n, l, s, z] вимагає показу положення язика на альвеолах. До звуків, артикуляцію яких легко показати дітям, належить також губно-губний сонант [w], він вимовляється при максимально витягнутих губах.

При засвоєнні специфічного англійського приголосного [ɹ] можна рекомендувати вихователю виходити з артикуляції російського або українського Ж. Доцільно провадити вправи чергування [ж — ɹ, ж — ɹ, ж — ɹ]. Деякі труднощі становить вимова англійського задньоязичного [ŋ]. Навчити правильно вимовляти цей звук можна, даючи таку вправу: вимовляти ім'я

«Анна» з широко відкритим ротом, щоб кінчик язика був притиснутий до нижніх зубів. Вихователь, навчаючи дітей правильної вимови звуків, повинен слідувати, щоб губи були малорухливі, за винятком звука [w].

Робота по засвоєнню фонетичних навичок вимагає такої великої уваги з боку викладача тому, що навчити дітей правильної вимови легше спочатку, ніж потім виправляти завчені помилки. Усвідомивши це велике значення фонетики, ми не повинні забувати, що заняття з дітьми не може перетворюватись у вправи з фонетики; це може вбити інтерес дітей до вивчення мови. Уміти виховувати і підтримувати інтерес, зацікавленість при вивченні іноземної мови — основа успіху. Дітям треба бачити безпосередній результат своїх занять.

Для занять з іноземної мови кожную групу треба ділити на дві підгрупи. Це дасть змогу вихователю краще слідувати за правильною вимовою, а дітям — швидше засвоювати матеріал.

Підводячи підсумки цього короткого аналізу набутого нашими вихователями досвіду роботи по вивченню іноземної мови в дитячих садках, хочеться побажати, щоб усі вихователі в міру своїх сил і можливостей вносили сюди свій вклад, зокрема з методики, яка майже зовсім не розроблена.

Запропонована Міністерством освіти УРСР «Методична розробка занять з розмовної англійської мови в дитячих садках» має чимало методичних недоліків (наприклад, не враховані фонетичні труднощі при подачі слів). Тому користуватись нею в роботі треба уважно і вдумливо з метою виявлення її недоліків, які можна було б усунути на семінарі вихователів дитячих садків з іноземної мови.

Навчання дітей дошкільного віку іноземної мови — дуже важлива, корисна і перспективна справа, яка сприятиме всебічному гармонійному розвитку дитини.